

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:2

Fredagen den 24 september

§ 1 Konkurrenskraftsfrågor – inre marknad och industri

Näringsminister Ibrahim Baylan

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft – inre marknad och industri samt forskning den 27
maj 2021**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft – inre marknad och industri samt forskning den
29 september 2021**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar näringsminister Ibrahim Baylan med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde. Vi inleder som vi brukar med återrapporten.

Anf. 2 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Sedan sist vi sågs har ett konkurrenskraftsråd hållits i Bryssel den 27 maj och ett informellt råd i Slovenien den 22 juli, och ni har fått skriftliga rapporter. Om ni önskar kan jag redogöra för vad som avhandlades vid respektive möte, men det får ni avgöra. Annars är vi redo att svara på frågor.

Anf. 3 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag har två frågor.

Den första gäller DSA. I återrapporten står det att Sverige presenterade ett initiativ om ett icke-papper om DSA och yttrandefrihet, vilket fick stöd. Det låter vällovligt, men såvitt jag minns och av vad jag kan se i uppteckningarna var det inget som ministern tog upp på samrådet. Kan ministern säga något mer om det?

Min andra fråga gäller industristrategin. Vid samrådet påminde jag ministern om en tidigare överlagd ståndpunkt om behovet av nybrytning av mineral och metaller i gruvor. Togs det upp, för jag ser inget om det?

Anf. 4 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! När vi tar initiativ tillsammans med andra länder är det helt i enlighet med det vi tidigare har förankrat i riksdagen. Det är alltså inga nya ståndpunkter. Dock kan metoderna för påverkan givetvis variera, både i kontakter direkt med kommissionen eller i den här typen av

gemensamma initiativ. Men när det gäller innehållet är det inget som inte har förankrats tidigare.

När det gäller nybrytning av mineral och metaller brukar vi framhålla att det behövs men att det också behövs betydligt bättre cirkularitet i dessa flöden. Enligt rapporterna från industrin och EU-kommissionen förväntar man sig en hundrafoldig ökning av behoven de närmaste årtiondena, och då behövs både nya källor i unionen eftersom vi i dag är ganska beroende av import och cirkulära flöden eftersom vi inte i evighet kan försöka hitta jungfruligt material. Detta brukar Sverige som sagt också framhålla.

Anf. 5 PER ÅSLING (C):

Jag tackar Baylan för ett bra material.

Centerpartiet välkomnar regeringens ståndpunkt. Vi tycker att det är viktigt att det är en hög ambitionsnivå när det gäller att minska utsläppen av växthusgaser, och Fit for 55-paketet innebär det. Vi hade gärna sett att EU sträckt sig ännu längre och haft en målsättning på 65 procent till 2030, men materialet innehåller många värdefulla saker.

Dessutom lyfter det fram industrins konkurrenskraft, och det är med den utgångspunkten nödvändigt att undvika dubbelreglering på EU-nivå. Det är viktigt att harmonisera lagstiftningen i EU.

Det är också viktigt att säga att den som går före ska premieras för det.

Vi noterar att regeringen lyfter fram skogen på flera områden i förslaget till svensk ståndpunkt. Skogens roll i klimatomställningen och energisektorn nämns, och regeringen skriver vidare att skogens strategiska roll för klimatomställning måste beaktas. Både dess förmåga till koldioxidupptag såväl som dess avgörande roll för att tillhandahålla råvara för ersättning av fossila bränslen omnämns distinkt i materialet, och det värdesätter vi.

Vi ser att regeringen nu lägger en grund för den svenska skogspolitiken genom sin positionering och, om det här förslaget går igenom, det förslag regeringen har med sig till Bryssel. Vi utgår från att denna grund också kommer att gälla den nationella svenska skogspolitiken.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

För uppteckningarna noterar vi att Per Åsling var inne på nästa punkt. Den aktuella punkten rörde återrapporten. Men regeringen har nu noterat synpunkterna, och Per Åsling behöver inte framföra dem igen.

Vi noterar och tackar för informationen om återrapporten.

Vi går till dagordningspunkt 6, Genomförandet av den uppdaterade nya industristrategin för EU: en påskyndad grön omställning – 55-procentpaketet ur ett industriellt perspektiv. Det är en diskussionspunkt.

Jag vill att vi noterar att de ansvariga statsråden är Ibrahim Baylan, industripolitik, Per Bolund, klimatpolitik, Anders Ygeman, energipolitik, Magdalena Andersson, finanspolitik, och Tomas Eneroth, transportpolitik. Det här är ett omfattande paket som är väldigt detaljerat och väldigt detaljorienterat. Jag utgår från att statsråden när det börjar komma upp frågor som berör respektive ämnesområde återkommer till EU-nämnden, när det så att säga hettar till i diskussionerna.

Om ni har kraftigt fördjupade synpunkter på respektive ämnesområde, ta då en kortare sammanfattning i dag. Vi tar de fördjupade diskussionerna när de statsråd som är ansvariga för respektive ämnesområde kommer in.

Anf. 7 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Det är precis så när det gäller akterna, för det är stora och omfattande akter som är viktiga för Sverige. Precis om Per Åsling sa är det en rad frågor som är centrala för oss. Till exempel är det nog inte särskilt många i vårt land som vet att restprodukter från skogen är vår största energikälla och har ersatt oljan när det gäller uppvärmning.

Det kommer att vara en övergripande diskussion och inte en förhandling. Regeringen kommer som sagt att återkomma till ansvarigt utskott i särskild ordning och till EU-nämnden när det är dags för de olika akterna att diskuteras.

I likhet med Per Åsling välkomnar regeringen verkligen den ökade ambitionsnivån. Det är bra att EU gemensamt tar steg framåt. Som ni alla vet har vi i vissa delar större ambitioner nationellt och skulle önska att EU också hade det, men när EU gemensamt tar steg framåt får det ändå ganska mycket bättre kraft än när EU är splittrat.

Detta arbete kommer att pågå under en tid, och det kommer som vanligt att pågå stora diskussioner om delar av detta mellan och i medlemsländerna.

Låt mig understryka att vi fortfarande analyserar delar av detta omfattande paket. Det är viktigt för oss att få en samlad bedömning av effekterna, både för det som jag själv är ansvarig för och tycker är oerhört viktigt, nämligen industrins konkurrenskraft, och för omställningskraften och klimatet.

Vi är också mycket angelägna om att industristrategin och Fit for 55 samspekar och förstärker varandra, i likhet med det vi försöker göra i vårt land. Vi är helt övertygade om att rätt hanterat kan detta vara det bästa Europeiska unionen kan göra för sin konkurrenskraft, nämligen att steg för steg ställa om industrin för att få bort klimatutsläppen.

Gemensamt för vår industripolitik och EU:s industripolitik är att det är viktigt att skynda på den gröna omställningen. För att detta ska vara möjligt krävs samstämmiga och förutsägbara regelverk och gemensamma satsningar på forskning och innovationsinsatser. Detta känner ni igen, för det är ungefär så vi försöker jobba här i Sverige.

Det krävs också, vilket är oerhört centralt för oss, en fortsatt öppen handel. Det här är ett område som är öppet för diskussion, och det kan tyvärr gå fel här. Därför är det viktigt att understryka detta, vilket Sverige gör. Det innebär öppen handel med andra delar av världen men också öppen handel inom inre marknaden så man inte inom inre marknaden snedvrider konkurrensen på ett osjyst sätt.

Från ett industriperspektiv anser regeringen att det finns flera frågor inom Fit for 55-paketet som har särskild betydelse för just industrins gröna omställning. Fyra av dessa frågor är givetvis priset på koldioxid, risken för koldioxidläckage, skogens roll i klimatomställningen och energisektorn.

Regeringen anser att företagen behöver en tydlig prissignal för koldioxid för att den gröna omställningen ska bli konkurrenskraftig och välkomnar därför att kommissionen föreslår en övergripande översyn och skärpning av det befintliga utsläppshandelssystemet.

För att bedriva en effektiv klimatpolitik anser regeringen att det är angeläget att motverka risken för koldioxidläckage. Kommissionen föreslår att detta ska motverkas genom upprättandet av en gränsjusteringsmekanism för koldioxid, CBAM. Regeringen anser att mekanismen måste

vara förenlig med WTO-regelverket och praktiskt fungera som ett effektivt klimatverktyg för att motverka koldioxidläckage och inte uppfattas som eller kunna påvisas vara ett uttryck för protektionism och därmed få svar från andra delar av världen. Här är alltså kopplingen till WTO-regelverket viktig.

Vad gäller skogsindustrin anser regeringen att skogens strategiska roll för klimatomställningen måste beaktas, både dess förmåga till koldioxidupptag och avgörande roll för att tillhandahålla råvara för ersättning av fossila material. Ett aktivt hållbart brukande måste säkerställas, och det nationella självbestämmandet måste värnas.

För att lyckas med den gröna omställningen av industrin har energisektorn en viktig funktion. Samtidigt är det varje medlemsstats angelägenhet att bestämma över det egna landets energimix. Det är en mycket viktig princip som vi ska framhålla.

Regeringen välkomnar att kommissionen nu föreslår ett reviderat energiskattedirektiv och anser att det generellt är bra att möjligheten till undantag och nedsättningar ses över. Viktiga aspekter i översynen är bland annat möjligheten att främja hållbara förnybara bränslen, kostnadseffektivitet och utjämnande av konkurrensvillkor. En medlemsstat bör även fortsättningsvis i vissa situationer ges möjlighet att beskatta samma bränsle eller el olika beroende på var och hur de används.

Slutligen, herr ordförande, medför klimatomställningen också stora behov av metaller och mineral i Sverige och övriga Europa, precis som vi pratade om tidigare. Regeringen anser att detta ska uppnås med säker, hållbar och ansvarsfull försörjning genom ökad inhemsk mineralresurskapacitet, återvinning och återanvändande av material genom diversifierade globala leveranskedjor och minskat importberoende.

Anf. 8 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för dragningen.

Det är bra att EU satsar på detta, och jag tycker att regeringen på det stora hela har ett bra förslag till ståndpunkt. Men jag kan också se vissa delar som jag önskar att regeringen skulle skärpa.

Det ena är – som ministern också sa i början av sitt anförande – att vi från Sveriges sida skulle vilja ha skarpare klimatmål. Jag tycker att vi från Sveriges sida också ska ta alla chanser att driva ett skarpare klimatmål, så även här. Bara för att man har kommit överens om ett mål behöver ju inte det hindra att man går fram med ett högre mål i vissa sammanhang.

Från Vänsterpartiets sida ser vi helst att EU ska vara helt koldioxid-neutralt till 2040, inte 2050, och att vi måste satsa på en utsläppsminskning på 70 procent till 2030 om vi över huvud taget ska ha en chans att uppnå målen i Parisavtalet.

Det andra som vi tycker är viktigt är att man ställer krav på skogsindustrin så att vi får mer hållbar och förnybar energi och att den biologiska mångfalden inte hotas.

Jag skulle önska att också detta togs med i regeringens ståndpunkt.

Anf. 9 LOTTA OLSSON (M):

Herr ordförande! Moderaterna tycker att det är viktiga prioriteringar som lyfts fram i regeringens ståndpunkt.

Vi vill också lyfta fram den så kallade bördefördelningen. En stor andel av medlemslänernas utsläpp regleras fortfarande i denna lagstiftning. Eftersom målet om klimatneutralitet senast 2050 gäller hela EU, men inte varje medlemsland separat, blir bördefördelningen ett viktigt verktyg för att säkerställa att alla medlemsländer gör vad de kan för att minska utsläppen. Sverige ska ta ett stort ansvar, men det är viktigt att regeringen ser till att fler länder tar ett större ansvar. Regeringen skriver om prissättning av koldioxidutsläpp och utsläppshandel, men det är också viktigt med bördefördelningen.

I går på utskottets möte lyfte Moderaterna fram att skrivningarna om skogen inte är tillräckliga. Mycket står på spel för den svenska skogen just nu, och Sverige behöver agera för att värna det svenska skogsbruket. Då gäller det att inte skriva att skogens strategiska roll ska beaktas. Moderaterna vill i stället att det svenska sättet att bruka skogen ska skyddas från ytterligare intrång från EU.

För att klara klimatomställningen måste tillgången till ren el säkerställas. Endast så kommer vi att klara omställningen i industrin och transportsektorn. Moderaterna anser att det är av största vikt att fokus ligger på fossilfria energislag. Moderaterna anser att varje lands energimix bör förbli en nationell kompetens. Vi vill därför inte ge EU ytterligare kompetens på området, exempelvis som man föreslår i energieffektivitetsdirektivet.

Moderaterna vill också gärna se att regeringen lyfter fram frågan om att införa minimipris på koldioxid i energiskattedirektivet. Genom att införa minimipris på koldioxid använder vi oss inte bara av de mer effektiva verktygen för att minska utsläppen; vi säkerställer också förbättrad konkurrens för svenska företag.

Vi tycker att det är bra att ministern i dag betonar vikten av en öppen handel. Det saknades i regeringens ståndpunkt förra gången.

Det här är inget särskilt yttrande utan ett medskick till ministern.

Anf. 10 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! Tack för dragningen från statsrådet! Från Sverigedemokraternas sida vill jag endast tillstyrka det medskick som kom från Moderaterna, och då specifikt rörande skog, elmix och öppen handel.

Anf. 11 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag har hela den text som lästes upp från Moderaterna framför mig, och jag vill inte upprepa den. Jag instämmer i det som har sagts. Jag håller med om det och ansluter mig till det.

Anf. 12 Näringsminister IBRAHİM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Detta är som sagt en diskussionspunkt. En del av dessa ståndpunkter känner vi väl igen, och vi har egentligen en samsyn. Det gäller både det som Per Åsling tidigare tog upp och det som Lotta Olsson med flera understryker. Det är också vår hållning. Vi är helt överens om den del som egentligen handlar om maktfördelning mellan unionen och medlemsländerna.

Om vi ska ta nya ståndpunkter bör det ske i Sveriges riksdag och inte överstatligt, oavsett om det handlar om energimix och hur den är eller, för

den delen, om maktfördelning när det till exempel gäller hur vi styr vår skogspolitik.

Det här är någonting som vi framför både i underhandskontakter och tillsammans med andra i så kallade allianser, som man brukar bygga upp. Jag kommer själv om några veckor att delta i en diskussion tillsammans med Österrike och en del andra länder som samlas i Wien för att se hur vi kan påverka just den här typen av frågor.

När det gäller en del av de frågor som kom upp tar jag med mig dem. Man kan konstatera att i en del av det som EU föreslår har Sverige nationellt redan skarpare krav. Ta till exempel bördefördelningen: Precis som ni ser i underlaget är Sverige ett av fyra länder som får de skarpaste kraven, men om vi tittar på våra nationella krav ser vi att de är ännu skarpare.

Vi ska naturligtvis se hur vi kan få en ökad konvergens inom det som rör bördefördelningen. Och det gäller inte bara det här området, ska jag säga, utan tack vare att Sverige under en lång tid har drivit på för en skarp klimatpolitik ligger vi före i många delar. Det gör att när kommissionen ser på detta och ska göra bördefördelningen är Sverige ofta ett av de länder som hamnar högst. Ibland är det relevant, men då är det viktigt att också andra länder gör sitt.

Idén om att delar av unionen inte ska ställa om sina ekonomier i samma takt tror jag är fel. Den är fel inte minst utifrån det som jag sa tidigare: Vi måste bort från idén om att klimatomställningen bara är en börda, herr ordförande, och komma fram till att den kanske är unionens främsta möjlighet.

Anf. 13 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag konstaterar att statsrådet inte kommenterade mitt inspel. Jag vill därför anmäla en avvikande ståndpunkt i enlighet med det som jag framförde.

Jag vill också vara tydlig med att Vänsterpartiet naturligtvis kommer att återkomma till detaljerna när de kommer tillbaka till EU-nämnden.

Men på den här övergripande nivån är det framför allt det här med klimatet som inte är tillräckligt starkt. Det är väldigt viktigt att vi alltid för fram det från Sveriges sida.

Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Jag ber om ursäkt i så fall, Ilona Szatmari Waldau. Jag tyckte att jag redan från början tog upp att vi ofta driver på, naturligtvis också när det gäller klimatmålen.

Sedan är det tyvärr så, vilket Vänsterpartiet väl känner till, att det finns väldigt många uppfattningar inom unionen. Det brukar vara Sverige och några länder till som driver på hårdast, och sedan finns det länder som Polen och Ungern med flera som brukar hålla emot. Det kan ha att göra med hur förutsättningarna ser ut. Länder som i stora drag har sin el från kolkraft och industrier som inte alls har ställt om ser det här som ett hot, medan Sverige har drivit på. Vi har till exempel drivit på för att det ska vara minst 55 procent utsläppsminskning.

Även om man kan känna sig frustrerad – för det ska sägas – är det ändå uppmuntrande att det steg för steg tar sig framåt. Sedan gäller det – och det är det här som är den stora utmaningen, herr ordförande – att utöver de

mål man sätter upp ska också arbetet bli gjort. Och det är inte alltid lika självklart.

När det gäller stånpunkten kring hållbart skogsbruk är jag den förste att skriva under på detta. Jag tror nämligen inte att det går att ha ett skogsbruk som är ohållbart. Det har vi sett alldeles för många exempel på både i Europa och i övriga delar av världen.

Jag glömde nämna det, men från regeringens sida är själva grunden för att vi ska kunna ha ett skogsbruk just att det är hållbart. Det innebär också att man ständigt måste jobba med detta, och det är en uppfattning som jag har förstått att också vår skogsindustri har.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Innan jag gör min sammanfattning vill jag konstatera följande: I fortsättningen när vi har diskussionspunkter och även beslutspunkter ska de som inte instämmer i regeringens uppfattning meddela det under pågående diskussion. Det gjorde Ilona Szatmari Waldau på ett föredömligt sätt just nu.

När jag väl går till sammanfattningen och det inte har framförts någon eventuell avvikande stånpunkt kommer jag att klubba och inte framföra den. Jag vill att ni ska vara tydliga med detta under pågående diskussion.

Med detta sagt har vi fått medskick till näringsministern och en framförd avvikande stånpunkt från Vänsterpartiet. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, En framtidssäkrad politik för EU:s konkurrenskraft och ytterligare främjande av den inre marknaden: förenade krafter för bättre lagstiftning. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Vid rådsmötet kommer vi att ha en diskussion om arbetet med det vi kallar för bättre lagstiftning, det vill säga förenklingspolitik på EU-nivå.

Regeringen anser att regelgivning på EU-nivå ska utformas med de små företagens förutsättningar i åtanke enligt principen ”tänk småskaligt först”. Regeringen anser också att målsättningar bör fastställas avseende minskad regelbörda för företagen på EU-nivå. Det är viktigt att principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr utövandet av unionens befogenheter.

Regeringen anser att regelgivning ska främja innovation och vara utformad så att den är öppen för och medger framtida samhällsutveckling och förändringar, det vill säga att den ska vara utformad så att den ger tillräckligt med utrymme för alla typer av företag och andra aktörer att vara innovativa och kunna välja och utveckla verksamhetsformer och produkter.

Vidare anser regeringen att fler, bättre och mer heltäckande konsekvensutredningar ska användas i regelgivningsarbetet inom och mellan EU-institutionerna.

Regeringen anser att efterlevnad av regelverket är en viktig del av regeringens politik för den inre marknaden. Det gäller också att minska företagens administrativa bördor med hänvisning till meddelandet att identifiera och åtgärda hinder från mars 2020.

Jag vill också i det här sammanhanget nämna tjänster. Tjänsterörligheten hämmas fortfarande av omfattande handelshinder inom unionen. Mot bakgrund av tjänstesektorns bidrag till EU:s ekonomi bör det vara en prioriterad fråga att undanröja hinder på tjänsteområdet. Det finns därmed ett behov av en handlingsplan för stärkt handel med tjänster utifrån ett horisontellt perspektiv.

Anf. 17 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen! Från Vänsterpartiets sida instämmer vi helt i den svenska ståndpunkten.

Men vi vill också göra ett medskick: När man gör om och förenklar regler, vilket ju i sig är positivt, är det viktigt att man inte sätter regelförenklingen så högt att man också missar en del av innehållet. Det är ett medskick jag vill göra.

Anf. 18 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Det är klokt. Risken att kasta ut barnet med badvattnet, det vill säga att man inte åstadkommer syftet med det man gör, tror jag att man alltid ska ha med sig och tänka på att undvika.

Jag tror att vi alla ibland har känt en frustration, oavsett regering, när vi sitter och ser på och ska genomdriva en del EU-direktiv. De kan bli lite väl fyrkantiga, och då är det bra om man redan vid källan kan få med det här perspektivet. Det gäller inte minst utifrån det vi skriver, nämligen de små företagens förutsättningar att kunna följa de här reglerna.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8 a, b och c, Övriga frågor. Finns det något där som näringsministern önskar kommentera?

Anf. 20 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Det hade jag inte tänkt, herr ordförande, men jag svarar gärna på frågor om det finns några sådana.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att så inte är fallet. Vi noterar informationen och tackar för densamma.

Därmed är det avslutning för näringsministerns närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde. Jag tillönskar näringsministern med medarbetare en trevlig helg och en glad fredag. Tack för i dag!

Anf. 22 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Jag får önska både ordföranden och ledamöterna detsamma. Vi ses nog någon mer gång innan jag skjuter ut mig, som det heter.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Det hoppas jag verkligen. Tack för hälsningen!

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Vi återupptar sammanträdet och hälsar statsrådet Matilda Ernkrans tillsammans med medarbetare välkomna till EU-nämndens sammanträde.

Vi inleder som vanligt med återrapporterna. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 25 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Vad trevligt se er så här igen. Jag ser verkligen fram emot den här stunden med EU-nämnden. Jag vill också tacka för att ni hade överseende med att jag hade ett annat åtagande som jag kom springande ifrån hit. Jättetack, herr ordförande!

Jag har när det gäller återrapporteringen inget att rapportera utöver det som finns i de rapporter som EU-nämnden har fått.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Slutsatser om den globala strategin för forskning och innovation. Det är ett beslutsärende.

Anf. 27 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Internationellt forsknings- och innovationssamarbete är ett prioriterat område för Sloveniens ordförandeskap här under hösten 2021. Under sommaren och hösten har ordförandeskapet förhandlat fram rådsslutsatser på området vilka ska antas på konkurrenskraftsmötet den 28 september. Bakgrunden till rådsslutsatserna är ett meddelande från kommissionen den 18 maj om en global strategi för forskning och innovation.

Utgångspunkten för rådsslutsatserna är att unionen behöver utveckla ett regelbaserat multilateralt samarbete och föra dialog om forskning om de viktigaste globala, sociala och miljömässiga, hälsomässiga, digitala och ekonomiska utmaningarna.

Rådsslutsatserna behandlar olika principer och värderingar som bör gälla för det internationella samarbetet. Exempelvis lyfts värdet av öppenhet, akademisk frihet, vetenskaplig excellens, tillgång till öppna data, jämställdhet och etik.

Rådsslutsatserna uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta utvecklingsarbetet av principer och värderingar. Dessa ska sedan tas upp i dialog med tredjeländer. En internationell konferens kommer att hållas på området i början av 2022.

Vid överläggningen med utbildningsutskottet lyftes det säkerhetshot som finns mot svensk forskning från främmande makt fram. Regeringen håller med utskottet om betydelsen av denna fråga. Därför välkomnar regeringen kommissionens initiativ om att utveckla frivilliga riktlinjer för att hantera otillåten påverkan från främmande makt och att detta ska ske i nära samarbete med medlemsstaterna och andra intressenter.

Slutligen vill jag meddela att regeringen anser att Sverige kan ställa sig bakom rådsslutsatserna. Vill ordföranden att jag läser upp regeringens förslag till svensk ståndpunkt?

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Det behövs inte, utan det har blivit utsänt redan.

Anf. 29 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Bra. Då är jag beredd att svara på frågor.

Anf. 30 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag tackar statsrådet för presentationen. Tack också för att ministern hörsammade Moderaternas förslag till ändring och att det kom med nu under stycke fyra.

Det är viktigt att vi inte är naiva utan verkligen tar säkerhetshoten på allvar. Det är mycket bra att det står tydligt att detta är någonting vi alltid måste tänka på.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Nästa punkt är dagordningspunkt 4, Styrning och genomförande av det europeiska forskningsområdet. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 32 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Målsättningen att EU ska skapa ett europeiskt forskningsområde, ERA, med fri rörlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik anges i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget.

Arbetet med ERA har pågått sedan år 2000. Nu sker en process som syftar till att göra en insats för att öka tempot i arbetet. I november förra året antogs rådsslutsatser med denna innebörd, och under 2021 har kommissionen och experter från medlemsstaterna fortsatt att diskutera och planera vägen framåt.

Inför KKR har ordförandeskapet tagit fram ett diskussionsunderlag med frågor som handlar om styrningen av ERA. Det underlaget kom sent. Det har inte diskuterats i utbildningsutskottet hur regeringen tänker ta sig an åsiktsutbytet, utan behandlas först i dag på EU-nämnden. Det var så vi var överens med utbildningsutskottet att det skulle hanteras.

I underlaget från ordförandeskapet beskriver man en struktur där rådet ansvarar för policyutformning och strategisk styrning. Kommissionens funktion blir att i samarbete med medlemsstaterna ta fram förslag på ERA-initiativ samt stödja och övervaka dessas genomförande. Medlemsstaterna kommer i sin tur att utföra och genomföra ERA-initiativ på nationell nivå.

Därtill kommer olika intressenter vara betydligt mer delaktiga i utformningen av policy.

2021/22:2
24 september

Underlaget från ordförandeskapet innehåller frågor som handlar om medlemsstaternas inflytande, åtagande, deltagande av intressenter på nationell och europeisk nivå samt involvering av tredjeländer.

Här finns ett förslag till svensk ståndpunkt. Då kan det vara bra för EU-nämnden att veta att de första tre styckena är sådant som ni säkert känner igen. Det är sådant som vi har överlagt om tidigare. Resterande del av ståndpunkten är svar på de frågor som ordförandeskapet har ställt för det åsiktsutbyte som ska ske den 28 september. Vill ordföranden att jag läser upp regeringens förslag till ståndpunkt?

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Svar ja. Här är det några som nickar instämmande. Det är väl bra att det kommer med i uppteckningarna.

Anf. 34 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Bra. Detta är regeringens förslag till ståndpunkt.

Regeringen anser att europeiska forskningsområdet ERA är ett viktigt gemensamt politiskt projekt. Utvecklandet av ERA är av stor betydelse för skapandet av ny kunskap. Det ska vara samhället och dess invånare till nytta. ERA ska stärka EU:s globala konkurrenskraft och näringslivets förmåga att möta olika samhällsutmaningar.

Regeringen konstaterar att många av åtgärderna för att utveckla ERA ligger på nationell nivå, och det ansvaret bör vara tydligt. Regeringen anser att ERA ska som utgångspunkt vara öppet för internationellt samarbete.

Regeringen anser att den modell för styrning som beskrivs i underlaget tydliggör och fördelar ansvaret på rådet, kommissionen, medlemsstaterna och andra intressenter på ett sätt som kan stärka den fortsatta utvecklingen av ERA:

Regeringen anser att ERA framför allt ska diskuteras vid ordinarie rådsmöten. Användningen av särskilda ministerkonferenser om ERA bör ske undantagsvis.

Om nationella åtgärdsplaner ska utvecklas bör kommissionen och medlemsstaterna utveckla en gemensam, enkel och lättöverskådlig struktur för dessa planer som även möjliggör uppföljning och utvärdering.

Regeringen anser att europeiska länder som associeras till Horisont Europa bör erbjudas att aktivt medverka i utvecklingen av ERA. För andra- och tredjeländer behöver det diskuteras från fall till fall i vilken form som dessa kan engagera sig.

Därmed är jag beredd att svara på EU-nämndens frågor och synpunkter.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 5 är Övriga frågor. Det är punkterna 5 a, 5 b och 5 c. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 36 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Vid mötet finns ett antal informationspunkter på agendan om gemensamma företag, en virtuell konferens som heter Deepening the ERA

Through Gender Equality, Ljubljana-deklarationen om jämställdhet mellan könen i forskning och innovation och associering av tredjeländer till Horisont Europa. Regeringen avser inte att uttala sig med anledning av dessa vid det här tillfället.

2021/22:2
24 september

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Därmed var det avslutning för statsrådet vid dagens EU-nämnds-sammanträde. Jag tillönskar statsrådet med medarbetare en glad helg och en trevlig fredag. Tack för närvaron i dag.

Anf. 38 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Jag tillönskar ordföranden och EU-nämnden detsamma.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Tack för det!

Innehållsförteckning

§ 1 Konkurrenskraftsfrågor – inre marknad och industri

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	1
Anf. 3 JESSIKA ROSWALL (M).....	1
Anf. 4 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	1
Anf. 5 PER ÅSLING (C).....	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 7 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	3
Anf. 8 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	4
Anf. 9 LOTTA OLSSON (M)	4
Anf. 10 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	5
Anf. 11 ROBERT HALEF (KD).....	5
Anf. 12 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	5
Anf. 13 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	6
Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	6
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	7
Anf. 17 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	8
Anf. 18 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 20 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 22 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	8

§ 2 Konkurrenskraftsfrågor – forskning

.....	9
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 25 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	9
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 27 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	9
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 29 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	10
Anf. 30 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	10
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 32 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	10
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 34 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	11
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 36 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	11
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 38 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	12
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	12